

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№7(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 612 sahifa,
1-iyul, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oğlu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Raqamli ta'lim muhitida o'quvchilarning milliy qadriyatlarga oid tasavvurlarini shakllantirishning pedagogik-psixologik mexanizmlari.....	10
<i>Davlatnazarova Ziyodabonu Muxtor qizi</i>	
Talabalarning xulqidagi devyatsiya darajasining yuqorilab ketishiga ta'sir etuvchi ijtimoiy-psixologik omillar.....	16
<i>Ergashev Jo'rabek Xalilovich</i>	
Zo'ravonlikka uchragan bolalarni va ularning oilalarini zo'ravonlikdan himoya qilishning normativ-huquqiy va ijtimoiy-psixologik asoslari.....	19
<i>Ergasheva Gullolaxon Nosirjon qizi</i>	
Tinglab tushunish kompetensiyasining psixologik va pedagogik asoslari.....	24
<i>Jonbo'tayeva Maxarramxon</i>	
O'z-o'zini rivojlantirish kompetensiyasining kasbiy kompetentlik tizimidagi o'rni.....	27
<i>Kutliyeva Feruzaxon Yusupovna</i>	
Eshitishda nuqsoni bo'lgan bolalarning ijtimoiylashuvini ta'minlashga xizmat qiluvchi zamonaviy kompleksni rivojlantirish.....	31
<i>Yunusov Mirsaid Xudayarovich, Istamova Sevdoo Ashirgul qizi</i>	
Elektr tizimlari dinamik barqarorligini STEAM va Spiral (Regressus, Progressus) metodlari asosida o'qitish.....	35
<i>Safarov Xoliyor Sayyid Safar o'g'li</i>	
O'quvchilarda badiiy-estetik did va dizaynerlik ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi.....	39
<i>Norbutayeva Dilafruz Abdurasulovna</i>	
Talabalarda ijtimoiy yetuklikni rivojlantirishning psixologik mexanizmlari va uning ta'lim sifatiga ta'siri.....	43
<i>Rahimova Nazokatxon Kasimjonovna</i>	
Model for Improving Students' Professional Competencies Based on Motivational Learning Approach.....	49
<i>Alibekova Mahzuna</i>	
Bo'lajak tarix o'qituvchilarining tarixiy tafakkurini shakllantirishning tuzilmasi va pedagogik komponentlari...	54
<i>Djumaniyazov Farxod Ulugbekovich</i>	
Yengil atletika bilan shug'ullanuvchi 14-16 yoshli sportchi qizlarda mashg'ulotlar davomiyligi.....	59
<i>Oralova Bibixol Husniddin qizi, G'ulomova Maftuna Sayfulla qizi</i>	
Boshlang'ich ta'limda ingliz tilini o'yinlar orqali o'rgatish.....	64
<i>Ruzmetova D. A.</i>	
Bo'lajak texnologiya fani o'qituvchisining axloqiy faoliyatini shakllantirishda pedagogik vositalarning imkoniyatlari.....	68
<i>Saydanova Dilafruz Sadirdinovna</i>	
Xorijiy tajribalar va zamonaviy yondashuvlar asosida tyutorlar kasbiy salohiyatini rivojlantirishda malaka oshirish tizimini takomillashtirish.....	75
<i>Ubaydullayev Zuxriddin Botirovich</i>	
Effective Classroom Activities for Developing Speaking Skills Among EFL Learners.....	79
<i>Akhmatova Munisa Orif qizi</i>	
Xalqaro va milliy baholash dasturlarini hisobga olgan holda boshlang'ich ta'lim mazmunini yangi ta'lim trendlari bilan boyitish.....	86
<i>Gulmira Abdullayeva, Egamberganova Yorqinoy Ollobergan qizi</i>	
Ijtimoiy tarmoqlarning shaxs identifikatsiyasiga ta'sirining ijtimoiy-psixologik omillari.....	90
<i>Tojiboyeva Nodiraxon Tursunaliyevna</i>	
Analysis of the Methodology for Developing Students' Creative Thinking Competence Using Artificial Intelligence Tools Based on STEAM Educational Technologies.....	94
<i>Tursunaliyeva Nazokat Tokhir qizi</i>	

Oliy ta'lim muassasalarida e-Portfolio ma'lumotlarini markazlashmagan tarzda boshqarishning afzalliklari va muammolari	102
Yusupova Dono Adambayevna, Jalolov Tursunbek Sadrriddinovich	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining inklyuziv-tolerantlik haqidagi qarashlari tahlili	110
Amangeldiyeva Adolat Ravshanbek qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni savod o'rgatishga tayyorlashning samarali shakl, metod va didaktik vositalari	115
Go'zal Qurbonova	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarda hayot xavfsizligi ko'nikmalarini shakllantirishning dolzarb pedagogik masalalari.....	121
Muratova Munavvar O'rol qizi	
Tarkibida toponimlar mavjud maqol va matallarning lingvomadaniy xususiyatlari va ularni o'qitishning lingvodidaktik asoslari.....	126
Usmonova Zamira Jaxongirovna	
Psixologik-pedagogik tadqiqotlarda tassavur fenomenologiyasi	130
Axmedova Shaxlo Shoxob qizi	
Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish metodikasi (haykaltaroshlik san'ati misolida).....	133
Panayeva Maloxat Muminovna	
Взаимосвязь склонности к сравнению внешности, интернет-зависимости и уровня притязаний у студентов-юношей	136
Багдасарова Диана Леоновна	
Роль каракалпакской народной национальной музыки в формировании духовно-нравственных качеств учащихся	141
Зарымова Турсынай Бердибай кызы	
A Review of the Literature on Stem Cells in Dentistry	145
Ruziyeva Kamola Akhtamovna	
Bolalar musiqa va san'at maktablarida estrada san'atini o'qitish masalalari (gitara cholg'usi misolida)	150
Abdullayev O'tkir Sadullayevich	
Talabalarda innovatsion kasbiy kompetentlikni rivojlantirish texnologiyalari	154
Avezov Davronbek Soburovich	
O'zbek xalq pedagogikasi an'alarining zamonaviy ta'lim tizimidagi transformatsiyasi	158
Erkaboyeva Nigora Shermatovna	
Texnika va iqtisodiyot yo'nalishidagi oliy ta'lim muassasalari talabalarida ingliz tilini mustaqil o'rganishning psixologik-pedagogik xususiyatlari	163
Mamatqodirova Gulnigor Rustamjonovna	
Yangi dunyoviy tartibotning shakllanishi jarayonida siyosiy taraqqiyot barqarorligi va xavfsizligini ta'minlash muammolari	168
Nazarov Alisher Narimanovich	
Ota-onasiz tarbiyalanayotgan o'smir o'g'il bolaning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari.....	171
Qodirov Jahongir Neymat o'g'li	
Kutubxona muhitida talabalarining mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etishning innovatsion modellari	176
Qosimova Xolida Nabiyevena	
Jismoniy imkoniyati cheklangan maktabgacha yoshdagi bolalarda milliy harakatli o'yinlar orqali jismoniy sifatlarni rivojlantirish	179
Raxmatullayeva Durdona Fazliddin qizi	
Personalized Approach to the Treatment of Generalized Periodontitis in the Prediction of Cardiovascular Complications Based on Salivary Proteomic Profiling.....	182
Shodiev O. U., Nazarova N. Sh., Agababyan I. R.	
O'smirlarda irratsional ustanovkalar shakllanishining ijtimoiy-psixologik omillari	187
Toshboltayeva Nodira	
Роль интерактивного лингвокультурологи-ческого пространства в формировании лингвокультурной компетенции студентов национальных групп филологических направлений.....	191
Рустамова Ферузахон Махмуджановна	

Talabalarining darsdan tashqari vaqtda mustaqil ravishda jismoniy tarbiya bilan shug'ullanishini shakllantirish	196
Dusanov Shuxrat Abdiraakovich	
Kutubxona muhitida talabalarining mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etishning innovatsion modellari	201
Qosimova Xolida Nabiyeвна	
Jismoniy tarbiya darslarida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy-pedagogik kompetensiyasini takomillashtirish mexanizmlari	205
Xoliqazarov Azamat Begaliyevich	
Oliy ta'lim talabalarida kreativ fikrlashni fanlararo integratsiya asosida shakllantirish	209
Allanazarova Dilobar Baxromovna	
"Alpomish" dostonida obrazlar nutqidagi pedagogik qarashlar	213
Boboqulova Aziza Adizovna	
Researching the Biochemistry and Physical Chemistry of Oral Fluid in Kids Who Are Acting Strangely	217
Eraliyeva Zulfiya Makhmudovna, Buzrukhoda Javohir	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini mikro matnlarni o'qitishga qaratilgan kognitiv metodlar	222
I. Matrasulova	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining yozma nutq ko'nikmalarini shakllantirishda raqamli didaktik vositalardan foydalanish metodikasi	225
Komilova Dilnozaxon Abdulhayevna, Xoliqova Mubinabonu Jamoliddin qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida onomastik leksikani lingvokulturologik yondashuv asosida o'qitishning strategik-metodik asoslari	229
Mamatqulova Baxtijon Ravshanovna	
Raqamli matnlarning lisoniy va pragmatik xususiyatlari	232
Mashrapova Sevara Xabibovna	
Extensive Pelvic Ureteral Abnormalities and Reconstructive Operations in Patients	237
Mukhsinov Sardor	
Pedagogikada metodlardan foydalanish	241
Maxmudova Nargiz Djumaniyazovna	
Diqqat yetishmasligi giperaktivlik buzilishini davolash usullari	245
Otbasarova Umida Mexmonovna, Inogamova Rano Bahodirovna	
Talabalardagi sanogen tafakkurning psixologik xususiyatlarini empirik tadqiq etish masalasi	249
Tulyaganova Dilnoza Ulug'bek qizi	
Raqamli ta'lim texnologiyalaridan foydalanishning xorijiy va milliy tajribasini qiyosiy tahlil qilish	253
Abdullayev Sherzodbek	
Context, Intention, and Meaning in English Language Teaching: Developing Pragmatic Awareness in Learners of English as a Foreign Language	256
Keldiyarova Shakhriyoda, Keldiyorova Mohlaroyim	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni steam yondashuvi yordamida og'zaki muloqotga o'rgatish mashqlar tizimi	267
Yunusova Malika Miralimovna	
Культурные и исторические коды Франции в автобиографической прозе марселя паньоля	270
Рахманкулова Дилафруз Азимовна	
Трансформация роли преподавателя в условиях цифровизации высшего образования	274
Рахматова Нигина Исмоевна	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida tasviriy san'atning tutgan o'rni	278
Sultonova Marxabo	
Boshlang'ich sinf matematika darslarida matematik tasavvurlarni shakllantirish metodikasi	283
Akramova Fotimabonu Kurbonovna	
Boshlang'ich sinflarda matematika fanini o'qitishda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlari	288
Axmedov Muslimjon Usmonovich	
Boshlang'ich ta'limda musiqa ta'limini sun'iy intellekt va shaxsga yo'naltirilgan pedagogika asosida tashkil etishning ilmiy-metodik asoslari	295
Djumabayeva Muqaddas	
"Suvning agregat holatlari va tabiatda aylanishi" mavzusini o'rgatishda 4K ko'nikmasini rivojlantirish	300
Esnazarov Abdiganij Jamalatdinovich	

Raqamli vositalar asosida mexatronika va robototexnika yo'nalishi talabalarini o'qitishning pedagogik-psixologik xususiyatlari	307
Ikromov Muhammad-Anasxon Xakimjon o'g'li	
Najmiddin Kubroning ilmiy merosi	311
Jahongir Jumanov	
Oliy ta'lim muassasalarida talabalarda tejamkorlikni shakllantirishning o'rni.....	314
Jo'rayev Alisher Tursinboyevich	
Milliy va umuminsoniy qadriyat fenomenining pedagogik tadqiqotlarda o'rganilishi.....	318
Jovlijev Jo'rabek Alisher o'g'li	
Jazo muddatini o'tayotgan shaxslarda emotsional buzilishlarning ijtimoiy-psixologik sabablari	322
Manzitov Baxtiyor Tolibovich	
Maktabgacha ta'lim jarayonida o'yin texnologiyalarini qo'llashning pedagogik asoslari va samaradorligi	329
Nyutonova Xilola Lochinbekovna, Mayliyeva Nasiba Axmedovna	
Ta'lim menejmentida Predictive Analytics texnologiyalaridan foydalanish istiqbollari	332
Primqulova Aziza Mirzaahmad qizi	
Yosh sportchilarda tezlik-kuch sifatlarini rivojlantirish usullari	337
Chariyev Ulug'bek Abduljabbarovich, Radjabov Jaxongir Furkatovich	
Z avlod psixologik xususiyatlariga mos zamonaviy tarbiya texnologiyalari	342
Ravshanov Sanjar Tolibjonovich	
Tanqidiy fikrlashni rivojlantirish texnologiyasida refleksiya mexanizmining o'rni	346
Raxmonova Mahfuzaxon Xasan qizi	
Iqtisodiy o'sishning mohiyati.....	350
Sayfiddinova Sabina Muhiddinovna	
Dasturlash ko'nikmalarini baholashda generativ sun'iy intellekt va gamifikatsiya integratsiyalashgan arxitektura modelini ishlab chiqish.....	353
Sultonov Ravshonbek Otonazarovich	
Ta'lim klasteri sharoitida talabalarning loyihalash kompetensiyalarini rivojlantirishning zaruriyati	356
Sultonova Dilnura Abdurashidovna	
Stereometriya darslarida o'quvchilarning fazoviy tasavvurini va tasvirlash savodxonligini 3D modellashtirish vositasida rivojlantirish	359
Sultonova Shahnoza Yusuf qizi, Sultonova Dilrabo Yusuf qizi	
Chayon zahrining biologik xususiyatlari, toksikologik ta'siri va biotexnologiyadagi istiqbolli qo'llanilishi.....	365
To'xtamurodova Feruza	
Sun'iy intellekt va raqamli ta'lim texnologiyalari integratsiyasi asosida oliy ta'limda fizika fanini o'qitish metodikasini takomillashtirish	369
Usubjonova Durdona Fazliddin qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim va tarbiya maqsadlarini o'yin mexanikasiga integratsiya qilishning interaktiv modulli texnologiyalarini takomillashtirish	373
Xolmatova Dilshoda Sherali qizi	
Особенности формирования совместной познавательной деятельности в образовательном процессе.....	378
Абдрахманова А. С.	
Влияние корпоративной культуры вуза на формирование профессиональных ценностей студенческой молодежи.....	383
Бекбаев Рауф Рустамович	
MTMgacha katta yoshdagi bolalarda ijtimoiy-hissiy munosabatlarni shakllantirish imkoniyatlari	389
Boymurodova Surayyo Eshquvat qizi	
Musiqqa madaniyati asosida deviant xulqli o'quvchilar bilan ishlashning pedagogik modeli va samaradorligi	393
Jabborova Muattar Xatamovna	
Uzluksiz ta'lim tizimida biologiya fani o'qituvchilarining kompetentligini rivojlantirish.....	398
Mamadaliyeva Barnoxon O'ktamovna	
Focusing on the Practical and Technical Aspects of Dutar Performance and Enhancing this Process.....	403
Muyassarxon Adiljanovna Achildieva, Shodiyeva Shahinabonu Shoirjon qizi	

Raqamli ta'lim muhitida bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarining professional kompetensiyasini rivojlantirish metodikasi	409
<i>O'loberganova Fazilat Tangriberganovna</i>	
Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarining vizual kompetensiyalarini rivojlantirishda dizayn tafakkuriga asoslangan pedagogik texnologiyalarni takomillashtirish	415
<i>Shomurodov Oybek Norqulovich</i>	
Ta'lim jarayonida o'quvchilarda empatiyani rivojlantirishning neyropedagogik texnologiyalari.....	421
<i>Kamaladin Kuronboyevich Matyaqubov</i>	
Talabalarda ijtimoiy yetuklikni rivojlantirishning psixologik mexanizmlari va uning ta'lim sifatiga ta'siri.....	425
<i>Rahimova Nazokatxon Kasimjonovna</i>	
Talabalar iqtisodiy xulq-atvorining ijtimoiy-psixologik determinantlari: gender tahlili	431
<i>Yuldosheva Gavhar O'tkirovna</i>	
Study of the Structural and Semantic Features of Simple Sentences in English and Uzbek.....	435
<i>Askar Abdullaev</i>	
Farosat tarbiyasini rivojlantirishda tarixiy-madaniy yondashuvning o'rni va ahamiyati.....	440
<i>Abdimuratova Gulzar Matniyazovna</i>	
O'quvchilarga alyuminiy elementini o'rgatishda hayot bilan bog'lab 4K ko'nikmasini shakllantirish.....	445
<i>Abdug'aniy Esnazarov Jamalatdinovich</i>	
Turizm sohasida xizmat ko'rsatish sifatini oshirishda ijtimoiy muloqot kompetensiyasining o'rni.....	449
<i>Abdullayeva Sevara Yuldashevna</i>	
O'quvchilarda emotsional intellektni shakllantirishning innovatsion metodlari va diagnostikasi.....	454
<i>Kamaladin Kuronboyevich Matyaqubov</i>	
The Role of Gymnastics in Promoting Holistic Development Among Preschool Children: Physical, Cognitive, and Social Perspectives.....	458
<i>Kosimov Bekzod Zoirovich</i>	
Pedagogical and Managerial Factors in Developing Communicative Creativity Among Higher Education Leaders.....	462
<i>Mamatova Khilola Mukhiddinovna</i>	
NLA in Developing Presentation Competence in English B2 Learners	470
<i>Normatova Yulduz</i>	
Ta'lim sohasidagi yetakchi yondashuvlar.....	474
<i>Rajabova Lola Raxmatullayevna</i>	
Physalis alkekengi o'simligidan flavonoidlarni ajratib olishning biotexnologik usullari va jarayon ko'rsatkichlarini maqbullashtirish	478
<i>S. B. Xidirova</i>	
Badiiy ta'lim amaliyotiga klaster yondashuvi asosida ta'lim integratsiyasini joriy etishning strategik yo'nalishlari va metodologik asoslari.....	484
<i>Sultanov Xaytboy Eraliyevich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining nutqiy kompetensiyasini rivojlantirishda lug'at ustida ishlashning pedagogik ahamiyati	489
<i>Xabibullayev Umidxon Fayzulla o'g'li</i>	
Gamifikatsiya texnologiyalari vositasida bo'lajak o'qituvchilarda tanqidiy fikrlash kompetensiyalarini rivojlantirish.....	493
<i>Abdullayev Javohir Ismoil o'g'li</i>	
Turizm sohasida xizmat ko'rsatish sifatini oshirishda ijtimoiy muloqot kompetensiyasining o'rni.....	496
<i>Abdullayeva Sevara Yuldashevna</i>	
Qoraqalpoq prozasida inson psixologiyasi	502
<i>Dosbergenova Miyrig'ul Sadiratdinovna</i>	
Yuqori sinf o'quvchilarining ingliz tilidagi kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishda veb-resurslardan foydalanishning metodik asoslari.....	505
<i>Karimova Guljahon Zarifovna</i>	
Oliy ta'limda inklyuziv ta'lim rivojining xalqaro va milliy tajribasi.....	510
<i>Mamasiddikova Maftuna Akbarjon qizi</i>	
Deconstructing Power in the Digital Age: A Pedagogical Framework for Analyzing Political Terminology in Uzbek and International Media	516
<i>Ochilova Dilnora Hayotovna</i>	

Ta'lim sohasidagi yetakchi yondashuvlar.....	520
Rajabova Lola Raxmatullayevna	
Bo'lajak pedagoglarda darslarni integratsiyalash jarayonida o'qituvchi faoliyatini loyihalashtirish mazmuni	525
Shukurova Laziza Shokir qizi	
Гендерно маркированная лексика в русском и узбекском языках.....	529
Мохигул Абдужабборовна, Гулноз Нигматова	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarda rivojlantiruvchi markazlar asosida ekologik madaniyatni shakllantirishga yo'naltirilgan tadqiqot metodikasi.....	533
Suvanova Sevara Baxodir qizi	
Роль цифровых образовательных инструментов в развитии языковой компетенции учащихся 10-11 классов Республики Каракалпакстан	539
Утемуратов Улугбек Нурадинович	
Innovatsion yondashuv asosida talabalarning boshqaruv malakalarini rivojlantirish tizimining oliy ta'lim muassasalaridagi hozirgi holati.....	544
Eshankulova Nargiza Xayitmuratovna	
Bo'lajak o'qituvchilarning kommunikativ mahoratini shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlari	549
Ismoilov Muhammadkarim Miraxmat o'g'li	
Huquqbuzarlik sodir etishga moyil shaxslarda additiv xulq-atvorning nazariy-psixologik asoslari	554
Izzatov Sherzod Samad o'g'li	
Yoshlarning harbiy xizmatga bo'lgan munosabatini shakllantirishning o'ziga xos xususiyatlari	558
Rashidov Abdurashid Murodullayevich	
Sport gimnastikasi bilan shug'ullanuvchi o'quvchilarda muvozanat saqlash qobiliyatini rivojlantirish metodikasi	563
Oralova Bibixol Husniddin qizi, Sanayev Ikrom Iskandar o'g'li	
STEAM ta'limi va fan olimpiadalarining uyg'unligi	568
Djumabayeva Janar Muratbayevna	
Sun'iy intellekt yordamida talabalarning o'quv ehtiyojlarini tahlil qilish va shaxsiy o'qitish metodikasi.....	573
Hayitov Umidjon Hamidovich	
Pedagogical Technology for Effective Management of the Educational Process and Development of Students' Self-Organization in Higher Educational Institutions in a Digital Educational Environment.....	577
Juraeva Gulkhayo Sabirovna	
G'arbda velosport shakllanishining gender xususiyatlari.....	580
Raxmonova Go'zal Bobir qizi	
Mobile-Assisted Language Learning (MALL): Transforming English Language Education in the Digital Era	584
Zakirova Madina Shavkat qizi	
Umumta'lim maktabi rahbarlarining boshqaruv kompetensiyalarini rivojlantirishning axborot-metodik tizimini takomillashtirish	588
Shukurova Marjona Qobiljon qizi	
Ta'lim jarayonida texnik tafakkurni shakllantirish modeli	592
Z. F. Amirova	
Bo'lajak o'qituvchilarning amaliy-metodik tayyorgarligini virtual simulyatsiyalar va raqamli texnologiyalar asosida takomillashtirishga oid ilg'or xorijiy tajribalar	596
Qo'ldasheva Shoxsanam Ravshanjon qizi	
Autistik spektri buzilishi bo'lgan bolalar bilan korreksion – rivojlantiruvchi ishlarda mayda motorikaning ahamiyati.....	600
Usmanova Nilufar Ilhom qizi	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda ijobiy munosabat usullarini shakllantirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari.....	605
Mamaziyyeva Charosxon Mirzamirovna	
Talabalarda agressiv xulqdan himoya va psixologik barqarorlikni ta'minlashda koping strategiyalarining ahamiyati	608
Qurbonova Saida Miralimjanovna	

TALABALARDA AGRESSIV XULQDAN HIMOYA VA PSIXOLOGIK BARQARORLIKNI TA'MINLASHDA KOPING STRATEGIYALARINING AHAMIYATI

Qurbonova Saida Miralimjanovna

FarDU Psixologiya kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada talabalarda agressiv xulq-atvorning namoyon bo'lishiga olib keluvchi psixologik omillar, agressiyaning oldini olish hamda shaxsning psixologik barqarorligini ta'minlashda koping strategiyalarining o'rni ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilingan. Tadqiqot davomida agressiv xulqning shakllanish mexanizmlari, uning yoshlar shaxsiy rivojlanishiga ta'siri hamda konstruktiv koping strategiyalarining himoya omili sifatidagi ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, xorijiy va mahalliy olimlarning ilmiy qarashlari asosida talabalar orasida agressivlikni kamaytirish, stressga chidamlilikni oshirish va psixologik barqarorlikni shakllantirishning samarali usullari tavsiflangan. Tadqiqot natijalari oliy ta'lim muassasalarida psixologik xizmat faoliyatini takomillashtirish, talabalar ruhiy salomatligini mustahkamlash hamda profilaktik dasturlarni ishlab chiqishda muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: agressiya, agressiv xulq, psixologik barqarorlik, koping strategiyalari, stress, emotsional boshqaruv, talaba yoshlar, ruhiy salomatlik, psixologik himoya, moslashuv.

Abstract: This article provides a scientific and theoretical analysis of the psychological factors contributing to the manifestation of aggressive behavior among university students, as well as the role of coping strategies in preventing aggression and ensuring psychological stability. The study examines the mechanisms underlying the development of aggressive behavior, its impact on the personal development of young people, and the significance of constructive coping strategies as protective factors. Based on the scientific views of both foreign and national scholars, effective methods for reducing aggression among students, increasing stress resilience, and fostering psychological stability are described. The findings of the study have significant scientific and practical value for improving psychological support services in higher education institutions, strengthening students' mental health, and developing preventive intervention programs.

Key words: aggression, aggressive behavior, psychological stability, coping strategies, stress, emotional regulation, university students, mental health, psychological protection, adaptation.

Аннотация: В данной статье с научно-теоретической точки зрения проанализированы психологические факторы, способствующие проявлению агрессивного поведения у студентов, а также роль копинг-стратегий в предупреждении агрессии и обеспечении психологической устойчивости личности. В ходе исследования рассмотрены механизмы формирования агрессивного поведения, его влияние на личностное развитие молодежи и значение конструктивных копинг-стратегий как защитного фактора. На основе научных взглядов зарубежных и отечественных ученых описаны эффективные методы снижения уровня агрессивности среди студентов, повышения стрессоустойчивости и формирования психологической устойчивости. Результаты исследования имеют важное научно-практическое значение для совершенствования деятельности психологических служб в учреждениях высшего образования, укрепления психического здоровья студентов и разработки профилактических программ.

Ключевые слова: агрессия, агрессивное поведение, психологическая устойчивость, копинг-стратегии, стресс, эмоциональная регуляция, студенческая молодежь, психическое здоровье, психологическая защита, адаптация.

KIRISH

Bugungi globallashuv sharoitida yoshlar, ayniqsa, talabalar turli ijtimoiy, iqtisodiy, axborot va psixologik bosimlar ta'sirida yashamoqdalar. Oliy ta'lim tizimida tahsil olayotgan talabalar nafaqat kasbiy bilimlarni egallash, balki mustaqil hayotga moslashish, yangi ijtimoiy munosabatlarni shakllantirish va kelajakdagi faoliyatga tayyorgarlik ko'rish kabi murakkab vazifalarni bajaradilar. Mazkur jarayonlarda yuzaga keladigan stressli vaziyatlar ko'pincha agressiv xulq-atvorning kuchayishiga, emotsional beqarorlikka hamda ruhiy salomatlikning izdan chiqishiga sabab bo'lishi mumkin.

So'nggi yillarda dunyo miqyosida yoshlar orasida agressivlik darajasining ortib borayotgani ko'plab psixologik tadqiqotlarda qayd etilmoqda. Talabalik davri shaxs rivojlanishining muhim bosqichi bo'lib, aynan ushbu davrda insonning emotsional boshqaruv mexanizmlari, stressga qarshi kurashish usullari va ijtimoiy moslashuv imkoniyatlari faol shakllanadi. Shu sababli agressiv xulqning oldini olish hamda psixologik barqarorlikni ta'minlash masalasi zamonaviy psixologiyaning dolzarb muammolaridan biri hisoblanadi.

Agressivlikning kelib chiqish sabablari va uning oldini olish yo'llarini o'rganishda koping strategiyalari nazar-riyasi alohida o'rin tutadi. Koping strategiyalari insonning murakkab vaziyatlarga moslashishi, stress omillarini boshqarishi va psixologik muvozanatini saqlashi uchun qo'llaydigan ongli xulq-atvor va kognitiv mexanizmlar majmuasidir.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Psixologiyada agressiya muammosi XX asr boshlaridan boshlab keng o'rganila boshlandi. Agressiya tushunchasi lotincha "aggressio" so'zidan olingan bo'lib, "hujum qilish", "tajovuz qilish" ma'nolarini anglatadi. Ilmiy adabiyotlarda agressiya boshqa insonlarga yoki obyektlarga zarar yetkazishga qaratilgan xatti-harakat sifatida tavsiflanadi. Agressiya nazariyasining shakllanishiga katta hissa qo'shgan olimlardan biri Zigmund Freyd hisoblanadi. U agressiyani inson tabiatidagi tug'ma instinktlar bilan bog'lab tushuntirgan. Freydning fikricha, insonda hayot instinkti bilan bir qatorda o'lim instinkti ham mavjud bo'lib, agressiv xatti-harakatlar aynan shu instinktning tashqi namoyon bo'lish shaklidir. Freyd g'oyalari rivojlantirgan Konrad Lorens agres-sivlikni biologik evolyutsiya mahsuli sifatida izohlaydi. Olimning ta'kidlashicha, agressiya tirik organizmlarning yashab qolishi va o'z hududini himoya qilishi uchun zarur bo'lgan tabiiy mexanizm hisoblanadi.

Agressiya muammosini ijtimoiy o'rganish nuqtai nazaridan izohlagan Albert Bandura esa agressiv xulqning shakllanishida kuzatish va taqlid qilish omillari muhim rol o'ynashini asoslab bergan. Uning ijtimoiy o'rganish nazariyasiga ko'ra, inson agressiv xatti-harakatlarni atrofdagi insonlar, ommaviy axborot vositalari va ijtimoiy muhit ta'sirida o'zlashtiradi. Leonard Berkowitz frustratsiya-agressiya nazariyasini takomillashtirib, agres-siyaning paydo bo'lishida salbiy emotsiyalar va stress omillarining ahamiyatini ko'rsatib berdi. Uning fikricha, frustratsiya holati insonda g'azab, norozilik va agressiv reaksiyalarni yuzaga keltiradi.

Mazkur nazariyalar talabalarda agressiv xulqning kelib chiqish sabablarini tushunishda muhim metodolo-gik asos bo'lib xizmat qiladi. Talabalik davrida agressiv xulqning yuzaga kelishiga turli omillar ta'sir ko'rsatadi. Psixologik tadqiqotlar natijalari shuni ko'rsatadiki, agressivlikning shakllanishida biologik, psixologik va ijtimoiy omillar o'zaro bog'liq holda namoyon bo'ladi.

Birinchi omil sifatida stressli vaziyatlarni ko'rsatish mumkin. Talabalar o'quv yuklamalari, imtihonlar, moli-yaviy muammolar, kasbiy kelajak haqidagi noaniqliklar hamda oilaviy qiyinchiliklar bilan muntazam to'qnasha-dilar. Ushbu omillar uzoq muddat davom etganda emotsional zo'riqish kuchayib, agressiv reaksiyalar paydo bo'lish ehtimoli ortadi.

Ikkinchi muhim omil shaxsning emotsional o'zini boshqarish qobiliyatidir. Emotsional intellekt darajasi past bo'lgan talabalarda g'azabni nazorat qilish qiyinlashadi va agressiv xatti-harakatlar ko'proq kuzatiladi.

Uchinchi omil ijtimoiy muhit bilan bog'liqdir. Oiladagi nizolar, tengdoshlar bilan ziddiyatlar, ijtimoiy qo'llab-quvvatlashning yetarli emasligi agressiv xulqning kuchayishiga sabab bo'lishi mumkin.

To'rtinchi omil zamonaviy axborot makoni hisoblanadi. Virtual muloqotning kengayishi, internetdagi zo'ravonlik kontenti va kiberbulling holatlari yoshlarning psixologik holatiga salbiy ta'sir ko'rsatib, agressiv reak-siyalarni kuchaytirishi mumkin.

Psixologik barqarorlik shaxsning murakkab va stressli vaziyatlarda ichki muvozanatini saqlab qolish, emotsional holatini boshqarish hamda faoliyat samaradorligini davom ettirish qobiliyatidir. Zamonaviy psixo-logiyada ushbu tushuncha rezilientlik (resilience) fenomeni bilan chambarchas bog'liq holda o'rganiladi. Norman Garmezy, Ann Masten va Michael Rutter kabi olimlar rezilientlik nazariyasining rivojlanishiga katta hissa qo'shganlar. Ularning tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, psixologik barqarorlik insonning tug'ma sifati emas, balki hayot davomida shakllanuvchi va rivojlanuvchi psixologik resurs hisoblanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda talabalarda agressiv xulqning shakllanish omillari, psixologik barqarorlik va koping strategiyalarining o'zaro bog'liqligini o'rganish maqsadida nazariy tahlil, qiyosiy tahlil, tizimlashtirish va umum-lashtirish metodlaridan foydalanildi.

Tadqiqot metodologik jihatdan agressiya nazariyalari, R. Lazarus va S. Folkmanning koping konsepsi-yasi hamda psixologik barqarorlikka oid ilmiy yondashuvlarga asoslandi. Xorijiy va mahalliy ilmiy manbalarni

tahlil qilish asosida konstruktiv koping strategiyalarining agressiv xulqni kamaytirish va psixologik barqarorlikni ta'minlashdagi ahamiyati yoritildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Koping strategiyalari muammosini tizimli ravishda o'rgangan olimlar Richard Lazarus va Susan Folkman hisoblanadilar. Ular kopingni insonning stressli vaziyatlarni boshqarishga qaratilgan kognitiv va xulqiy sa'y-harakatlari sifatida ta'riflaganlar.

Lazarus va Folkman nazariyasiga ko'ra, inson avvalo vaziyatni baholaydi, so'ng unga mos ravishda muayyan koping strategiyasini tanlaydi. Olimlar koping strategiyalarini ikki asosiy turga ajratganlar:

1. Muammoga yo'naltirilgan koping.
2. Emotsiyaga yo'naltirilgan koping.

Muammoga yo'naltirilgan koping strategiyalarida inson stress manbasini bartaraf etishga harakat qiladi. Masalan, vaqtni rejalashtirish, muammoni tahlil qilish, ma'lumot izlash va faol harakat qilish.

Emotsiyaga yo'naltirilgan koping strategiyalarida esa inson stress tufayli yuzaga kelgan hissiy zo'riqishni kamaytirishga intiladi. Bunda relaksatsiya, meditatsiya, emotsiyalarni ifodalash va ijtimoiy yordamga murojaat qilish muhim o'rin tutadi.

Endler va Parker tomonidan ishlab chiqilgan modelda koping strategiyalari uch guruhga ajratiladi:

- muammoga yo'naltirilgan koping;
- emotsiyaga yo'naltirilgan koping;
- qochish (avoidance) strategiyasi.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, muammoga yo'naltirilgan va konstruktiv emotsional boshqaruv strategiyalaridan foydalanuvchi talabalarda agressivlik darajasi past bo'ladi.

Talabalar psixologik barqarorligini ta'minlashda bir qator koping strategiyalari muhim ahamiyat kasb etadi.

Birinchidan, muammoni tahlil qilish strategiyasi. Bu usulda talaba vaziyatni hissiy jihatdan emas, balki mantiqiy nuqtai nazardan baholaydi. Natijada agressiv reaksiya o'rniga konstruktiv qaror qabul qilish imkoniyati paydo bo'ladi.

Ikkinchidan, o'zini nazorat qilish strategiyasi. Mazkur strategiya g'azab va salbiy emotsiyalarni boshqarish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Tadqiqotlar emotsional o'zini boshqarish darajasi yuqori bo'lgan talabalarda agressiv xatti-harakatlar kam uchrashini ko'rsatadi.

Uchinchidan, ijtimoiy yordam izlash strategiyasi. Oila a'zolari, do'stlar, murabbiylar va psixologlar bilan muloqot qilish stress darajasini kamaytiradi hamda psixologik himoya omili vazifasini bajaradi.

To'rtinchidan, pozitiv qayta baholash strategiyasi. Bu strategiyada inson salbiy vaziyatlarda ham ijobiy jihatlarni ko'rishga harakat qiladi. Natijada frustratsiya darajasi pasayadi va agressiv reaksiyalar kamayadi.

Beshinchidan, relaksatsion usullar. Nafas mashqlari, autogen trening, meditatsiya va mushaklarni bo'shashtirish texnikalari organizmdagi zo'riqishni kamaytiradi.

Talabalarda agressivlikning oldini olishda oliy ta'lim muassasalari muhim ijtimoiy institut sifatida faoliyat yuritadi. Psixologik xizmat markazlari faoliyatini takomillashtirish, stress-menejment dasturlarini joriy etish va psixologik treninglarni tashkil qilish agressiv xulq profilaktikasining samarali vositalari hisoblanadi.

Oliy ta'lim muassasalarida quyidagi yo'nalishlarda ish olib borish maqsadga muvofiq:

- stressni boshqarish treninglari;
- konfliktologik kompetensiyalarni rivojlantirish;
- emotsional intellektni shakllantirish;
- koping strategiyalarini rivojlantirish bo'yicha psixologik mashg'ulotlar;
- psixologik maslahat xizmatlarini kengaytirish;
- sog'lom ijtimoiy-psixologik muhit yaratish.

Mazkur tadbirlar talabalarning ruhiy salomatligini mustahkamlash va agressiv xulqning oldini olishga xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Talabalarda agressiv xulqning shakllanishi biologik, psixologik va ijtimoiy omillarning murakkab o'zaro ta'siri natijasida yuzaga keladi. Agressivlikning ortishi yoshlarning shaxsiy rivojlanishi, ijtimoiy moslashuvi va kasbiy shakllanishiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli psixologik barqarorlikni ta'minlash va agressiv xulqning oldini olish zamonaviy psixologiyaning ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi.

Nazariy tahlillar shuni ko'rsatadiki, koping strategiyalari talabalarning stressli vaziyatlarga moslashuvi, emotsional zo'riqishlarni boshqarishi va agressiv reaksiyalarni kamaytirishida muhim psixologik resurs hisoblanadi. Ayniqsa, muammoga yo'naltirilgan koping, pozitiv qayta baholash, ijtimoiy yordam izlash va o'zini nazorat qilish strategiyalari agressiv xulqdan himoyalanihning samarali omillari sifatida namoyon bo'ladi.

Demak, oliy ta'lim muassasalarida talabalarning koping strategiyalarini rivojlantirishga qaratilgan psixologik dasturlarni joriy etish, ularning psixologik barqarorligini mustahkamlash hamda agressiv xulq profilaktikasini samarali tashkil etish yoshlar ruhiy salomatligini ta'minlashning muhim sharti hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Lazarus R.S., Folkman S. Stress, Appraisal and Coping. - New York: Springer Publishing Company, 1984.
2. Bandura A. Social Learning Theory. - Englewood Cliffs: Prentice Hall, 1977.
3. Berkowitz L. Aggression: Its Causes, Consequences and Control. - New York: McGraw-Hill, 1993.
4. Freud S. Beyond the Pleasure Principle. - London: Hogarth Press, 1922.
5. Lorenz K. On Aggression. - New York: Harcourt Brace, 1966.
6. Endler N.S., Parker J.D.A. Coping Inventory for Stressful Situations. - Toronto: Multi-Health Systems, 1990.
7. Masten A.S. Ordinary Magic: Resilience Processes in Development. - American Psychologist, 2001.
8. Rutter M. Resilience in the Face of Adversity. - British Journal of Psychiatry, 1985.
9. Garmezy N. Stress-Resistant Children: The Search for Protective Factors. - New York: Pergamon Press, 1985.
10. Karimova V.M. Ijtimoiy psixologiya. - Toshkent: Fan, 2018.
11. G'oziyev E.G'. Umumiy psixologiya. - Toshkent: O'qituvchi, 2010.
12. Nishonova Z.T. Yosh davrlari va pedagogik psixologiya. - Toshkent: O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati, 2017.
13. Davletshin M.G. Zamonaviy psixologiya asoslari. - Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
14. Tojiboyeva D. Talaba shaxsining psixologik xususiyatlari. - Toshkent, 2021.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №7(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.